

Nekoliko procenata karcinoma prostate ne prouzrokuje značajno povećanje PSA u krvi, čak ni u uznapredovanom stadiju bolesti. Mnogi karcinomi u ranoj fazi takođe ne proizvode dovoljno PSA za njegovo značajno povećanje u krvi. Zbog toga je važno da se dijagnostika ne oslanja samo na vrijednosti PSA u krvi.

Najkorisniji dodatni test je fizikalni pregled prostate koji izvodi ljekar, a naziva se digitorektalni pregled. Tokom ovog pregleda ljekar uvodi svoj prst u otvor debelog crijeva te njime pregleda prostatu i traži znakove otvrdlih i izbočina na njoj, provjerava veličinu, oblik, njenu tvrdoću i bolnu osjetljivost na pritisak.

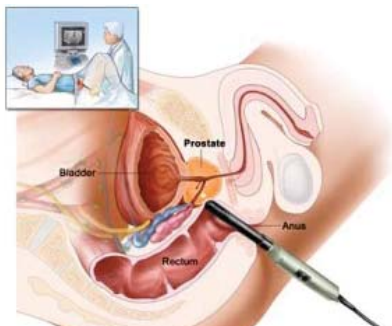
PSA test ukratko:

-PSA test je pregled krvi u kojoj se određuju vrijednosti prostatičnog specifičnog antigena

-PSA test može se koristiti za otkrivanje postojanja karcinoma prostate

-PSA test može biti abnormalan i kod nekih dobroćudnih smetnji i oboljenja prostate

-PSA test može pokazati povišene vrijednosti i kod drugih stanja koja iritiraju prostatu.

Rano otkrivanje karcinoma prostate e uskoro biti omogućeno analizom genetskog 'zapisa' uz pravovremeno i adekvatno liječenje. Međutim i sadašnje medicinsko znanje omogućava da prepoznamo bolest u ranoj fazi i sprovedemo pravo liječenje.

Preporuka za ranu detekciju karcinoma prostate Američko udruženje za karcinom (ACS) preporučuje godišnju kontrolu PSA i digitorektalni pregled za muškarce od 50 godina i više, dok se kod muškaraca sa pozitivnom porodičnom anamnezom (prisustvo karcinoma prostate kod oca, brata....) preporučuje rana detekcija od 45 godina života, dok kod muškaraca koji imaju i veći rizik (nekoliko dijagnostikovanih karcinoma prostate u porodici), može se detekcija započeti od 40 godina, a u slučaju da bude sve u redu, detekcija se nastavlja od 45 godina života.

Za brzu detekciju PSA može se koristiti i imunološki brzi test za kvantitativnu detekciju PSA iz uzoraka krvi, seruma ili plazme. Sa nalazom se otići na pregled kod urologa radi digitorektalnog pregleda i eventualno uraditi kvalitativni test vrijednosti PSA.

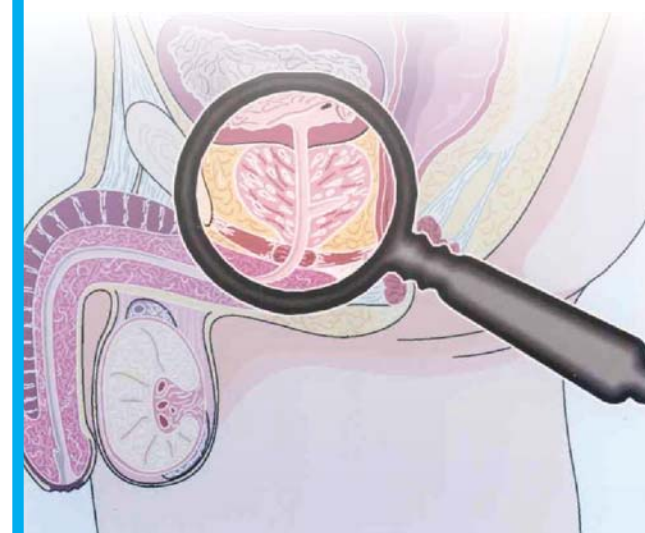

Ministarstvo
zdravlja

ZDRAVLJE MUŠKARCA

ZNAČAJ PSA TESTA U RANOM OTKRIVANJU RAKA PROSTATE

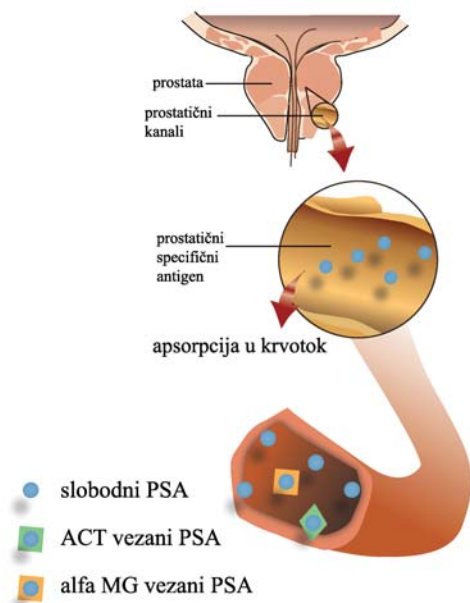
Što je Prostatični Specifični Antigen?

Prostatični specifični antigen (PSA) je proizvod žljezdanih ćelija prostate. PSA je po strukturi protein i dio je sjemene tečnosti (sperme) koji je održava tečnom. Većina PSA nastalog u prostati izlazi sa sjemenom toka ejakulacije, a vrlo mali dio odlazi u krv.

Kako se PSA mjeri?

PSA se mjeri u krvi. Kako je dio PSA u krvi vrlo malen, za njegovo je otkrivanje potrebna vrlo osjetljiva tehnologija, tzv. tehnika monoklonskih antitijela.

PSA može se u krvi nalaziti sam za sebe ili udružen sa drugim sastojcima krvi. Kada je sam za sebe, poznat je kao slobodni PSA. Udružen s drugim materijama naziva se vezani ili kompleksni PSA. Ukupni PSA je zbir slobodnog i vezanog oblika. Ukupni PSA se mjeri standardnim PSA testom.

Koji su normalni rezultati PSA testa?

Najčešća vrijednost koja se uzima kao najviša normalna vrijednost jest 4 ng/mL (nanograma po mililitru). Međutim, kako se prostata povećava i stvara sve više PSA tokom starenja, normalno je očekivati niže vrijednosti kod mlađih, a više kod starijih muškaraca.

Razine PSA svojstvene za godinu su slijedeće (dobna grupa i gornja normalna vrijednost):

40-49g. – 2.5 ng/mL

50-59g. – 3.5 ng/mL

60-69g. – 4.5 ng/mL

70-79g. – 6.5 ng/mL

Ova starosna rangiranja PSA za otkrivanje raka prostate je kontroverzna. Sva istraživanja nijesu se složila s tim da su bolje navedene dobno-zavisne vrijednosti nego jednostavna upotreba vrijednosti od 4mg/mL kao najviše normalne vrijednosti.

Kako se PSA koristi za otkrivanje raka?

PSA se u svrhu otkrivanja raka prostate koristi na dva potpuno različita načina. Može se koristiti kod muškaraca za koje se ne zna imaju li karcinom prostate (screening, probiranje ili dijagnostički test) te kod onih za koje se zna da boluju od raka prostate (tumorski marker ili monitoring test).

Kad se PSA koristi kao dijagnostički test (probiranje) povećane vrijednosti će zahtijevati dodatna testiranja. Vrijednosti više od 4 ng/mL, ali niže od 10 ng/mL sumnjive su na postojanje raka prostate. No, kako se vrijednost PSA povećava iznad 10 ng/mL, vjerovatnost da muškarac boluje od raka prostate dramatično se povećava.

Korišćenje PSA kao tumorskog markera (biljega) odnosno kao monitoring test kod bolesnika kojima je dijagnosticiran rak prostate ukazuje na ponovnu pojavu raka prostate nakon početnog liječenja. NPR. ako je nakon dijagnosticiranja raka prostate prostata uklonjena hirurški (radikalna prostatektomija) i ako su sve ćelije raka bile unutar nje, vrijednosti PSA u krvi bi trebale pasti na nulu. Međutim, ako testiranje nakon hirurškog zahvata uklanjanja prostate pokazuje pozitivan nalaz i povećanje vrijednosti PSA, to znači da cijeli rak nije uklonjen i da se proširio izvan prostate.

Što je to „slobodni PSA test“?

Većina PSA koji se otpusti u krv veže se tamo za druge proteine. Ona PSA koji se ne veže nego ostaje slobodan naziva se slobodni PSA i može se mjeriti posebno. Uočeno je kako su vrijednosti slobodnog PSA može kod muškaraca oboljelih od raka prostate upoređen s onima koji imaju dobroćudna oboljenja prostate. Tačna vrijednost zavisi o vrsti testa koji koristi pojedina laboratorija, ali uopšte rečeno, udio slobodnog PSA manji od 10% sumnjiv je na karcinom prostate. Ovaj je test najkorisniji kada su vrijednosti ukupnog PSA u grnaičnim vrijednostima između 4 i 10 ng/mL.

